

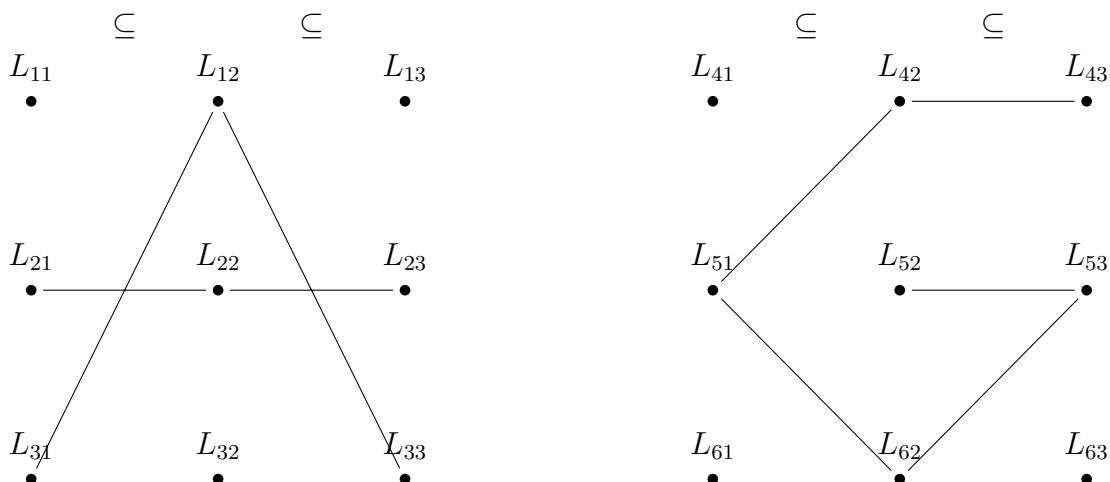
Vypracoval: James Bond

UČO: 007

Skupina: MI6

1. [3 body] Na obrázku máte 2 čtverce, v každém z nich 9 jazyků nad abecedou $\{a, b\}$. V sousedních sloupcích spojte čarou ty jazyky, mezi kterými je relace inkluze (tzn. levý jazyk je podmnožinou pravého jazyka anebo jsou si rovny). U jazyků, které se vám nepodaří s ničím spojit, stručně vysvětlete proč.

Poznámka: Zatímco v levém čtverci jsou konkrétní jazyky, v pravém jsou všechny jazyky odvozené od jazyka L , který není specifikován. Do pravého čtverce proto zaznačte inkluze, které platí obecně, tj. pro libovolnou volbu jazyka $L \subseteq \{a, b\}^*$. U jazyků z pravého čtverce, které nejsou s ničím spojeny, by proto mělo vysvětlení využívat protipříklady.

$$L_{11} = \{a, b\}^*$$

$$L_{21} = \{a\}$$

$$L_{31} = \{ab, abb\}$$

$$L_{12} = \{a\} \cdot \{b\}^+$$

$$L_{22} = \{a\}^+$$

$$L_{32} = \{b\}^+$$

$$L_{13} = \text{co-}\{a, b\}^*$$

$$L_{23} = \{a\}^*$$

$$L_{33} = \{a\}^+ \cdot \{b\}^+$$

$$L_{41} = L^R$$

$$L_{51} = L$$

$$L_{61} = (L^0 \cup \{a, b\})^+$$

$$L_{42} = L \cdot (L^R)^*$$

$$L_{52} = L^6$$

$$L_{62} = L \cup L^0$$

$$L_{43} = L \cup L \cdot (L^R)^+$$

$$L_{53} = L^*$$

$$L_{63} = \text{co-}L \cap L$$

Řešení: Relace inkluze je zakreslena v obrázku výše. Zdůvodnění s ničím nespojených jazyků jsou následující:

- L_{11} je jazyk všech slov nad abecedou $\{a, b\}^*$. Obsahuje tedy i např. slovo ba , které nepatří do žádného z jazyků L_{12} , L_{22} a L_{32} .
- L_{32} obsahuje např. slovo b , které nepatří do žádného z jazyků L_{13} , L_{23} a L_{33} . Zároveň do L_{32} nepatří ani slovo a , ani slovo ab , není tedy nadmnožinou L_{11} , L_{21} (kvůli a) ani L_{31} (kvůli ab).
- L_{13} je prázdný jazyk. Jazyky L_{12} , L_{22} a L_{32} jsou ale neprázdné, nemohou být proto jeho podmnožinou.
- L_{41} je zrcadlový obraz jazyka L . Zvolíme-li např. $L = \{ab\}$, pak $L_{41} = \{ba\}$. Slovo ba pak ovšem neobsahuje žádný z jazyků $L_{42} = \{ab\}.\{ba\}^*$, $L_{52} = \{ababababab\}$ a $L_{62} = \{\varepsilon, ab\}$.
- L_{61} je (pro libovolnou volbu jazyka L) jazyk všech slov. Stačí tedy zvolit např. $L = \emptyset$, pak zřejmě $L_{42} = \emptyset$, $L_{52} = \emptyset$, $L_{62} = \{\varepsilon\}$. Žádný z těchto jazyků zřejmě není nadmnožinou jazyka všech slov.
- L_{63} je (pro libovolnou volbu jazyka L) prázdný jazyk. Stačí za L zvolit libovolný neprázdný jazyk, pak zřejmě i jazyky L_{42} , L_{52} a L_{62} jsou neprázdné a nejsou tedy podmnožinami prázdného jazyka.

Vypracoval: James Bond

UČO: 007

Skupina: MI6

2. [3 body] Mějme jazyk $L = \{ab, ba, aba\}$ nad abecedou $\Sigma = \{a, b\}$. Zjistěte, kolik slov má následující jazyk:

$$\text{co-}((\text{co-}L)^2)$$

Odpověď zdůvodněte.

Řešení: Jazyk $\text{co-}((\text{co-}L)^2)$ má právě jedno slovo, a to aba . Ukážeme, že jazyk $(\text{co-}L)^2$ obsahuje všechna slova ze Σ^* kromě slova aba . Nechť tedy $w \in \Sigma^*$. Máme následující čtyři případy:

- w nepatří do L . Pak w patří do $\text{co-}L$. Protože rovněž ε patří do $\text{co-}L$, dohromady tedy $w = w \cdot \varepsilon \in (\text{co-}L)^2$.
- $w = ab$. Slova a a b nepatří do L , patří proto do $\text{co-}L$. Potom $w = a \cdot b \in (\text{co-}L)^2$.
- $w = ba$. Podobně jako v předchozím bodě $w = b \cdot a \in (\text{co-}L)^2$.
- $w = aba$. Není žádná možnost, jak rozdělit w na dvě slova tak, aby obě byla v $\text{co-}L$. To se snadno ověří, neboť možná rozdělení jsou pouze čtyři ($\varepsilon \cdot aba$, $a \cdot ba$, $ab \cdot a$, $aba \cdot \varepsilon$). Proto $w \notin (\text{co-}L)^2$.

Ukázali jsme tedy, že jazyk $(\text{co-}L)^2$ obsahuje všechna slova ze Σ^* kromě slova aba . Proto pro jeho doplněk platí $\text{co-}((\text{co-}L)^2) = \{aba\}$.